

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS PASIŪLYMAI DĖL RUSIJOS KARO PRIEŠ UKRAINĄ KONTEKSTE KYLANTIEMS IŠŠŪKIAMS LIETUVOJE SPRĘSTI

Lietuvos verslo konfederacija (LVK), viena didžiausių verslų vienijančių organizacijų Lietuvoje, reaguodama į besitęsiančio Rusijos karo prieš Ukrainą sąlygotus iššūkius, kilusius Lietuvoje, teikia konkrečius pasiūlymus, kaip bent iš dalies juos spręsti.

Verslo dėmesio centre – reikmė stiprinti pilietinės gynybos pajėgumus, kur verslas norėtų įsitraukti į pasiruošimo įvairioms grėsmėms planavimo procesą; būtinybė europiniu lygmeniu spręsti teises spragas, kurios skatintų Lietuvos ir kitų Bendrosios rinkos šalių įmones toliau dirbti su Rusijos ir Baltarusijos įmonėmis; problemos viešuosiuose pirkimuose dėl neprognozuojamai besikeičiančių žaliavų kainų bei netvarių tiekimo grandinių; reikmė trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu bent iš dalies spręsti problemas Lietuvos elektros energetikoje ir šilumos ūkyje bei verslo sąlygų gerinimas tiems sektoriams, kurie susiduria su beprecedenčiais iššūkiais.

LVK manymu, Lietuvos visuomenė pribrendo visapusiškai įsitraukti į valstybės gynybos planavimo procesą. Verslas yra pasiryžęs pagal savo kompetencijas įsitraukti ir padėti valstybei tobulinti pasiruošimą karinėms ir kitoms grėsmėms atremti, gilinti darbuotojų civilinės saugos pajėgumus.

1. Dėl verslo ir visuomenės įtraukimo ruošiantis įvairioms grėsmėms

- a) *Lietuvos verslas kviečia sistemingai gilinti valstybės ir verslo bendradarbiavimą ruošiantis įvairioms karinėms, kibernetinėms ir kitoms grėsmėms.* Lietuvos verslo bendruomenė norėtų didesniu mastu įsitraukti į valstybės lygio pasiruošimo grėsmėms planavimą. Ypatingai tai akcentuoja įmonės, veikiančios nacionalinio saugumo požiūriu jautriuose – elektroninių ryšių, sveikatos priežiūros, žiniasklaidos, vaistų prekybos – sektoriuose. Šiai dienai įmonės tiksliai nežino, koks būtų jų vaidmuo įvairių valstybės lygio grėsmių akivaizdoje ir todėl nežino, kokių veiksmų turėtų imtis valstybę ištikus egzistencinei grėsmei. Elektroninio ryšio tiekėjai nežino, kaip geriausiai turėtų užtikrinti mobilųjų ir internetinį ryšį ir kuriam laikui. Vaistinės ir privačios gydymo įstaigos irgi nežino, koks būtų jų vaidmuo karo atveju. Tai – keli pavyzdžiai, kuriais verslo bendruomenė siekia atkreipti dėmesį į reikalingą platesnį požiūrį rengiant ruošiant veiksmų planus įvairių grėsmių akivaizdoje (angl. *Contingency plans*).
- b) *Dėl patariamąsios tarybos pilietinės gynybos klausimais.* Lietuvos verslas taip pat yra pasiruošęs prisidėti prie politinio siekio gilinti pilietinės gynybos pajėgumus. Platesnis Lietuvos gyventojų pasiruošimas karinėms grėsmėms yra neįmanomas be verslo ir visuomeninių organizacijų įsitraukimo. Šioje srityje valstybės ir darbdavių bendradarbiavimas yra esminis, siekiant didinti konkrečiai darbuotojų pasiruošimą įvairioms grėsmėms. Teikiame siūlymą suformuoti patariamąją ekspertų tarybą, kurioje akademinės bendruomenės, verslo ir visuomenės atstovai patartų Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Vyriausybei valstybės ir visuomenės saugumo bei pilietinės gynybos organizavimo klausimais. LVK kviečia vadovautis gerąja Suomijos patirtimi įtraukiant

verslą ir visuomene į pasiruošimą krašto gynybai – Suomija sukūrė neformalius politinio, verslo ir nevyriausybinių organizacijų elito tinklus, kurių pagrindu nuolat ruošiasi blogiausiams scenarijams. Šie tinklai nuolat analizuoja, kokios yra pagrindinės gynybos planų vietos ir stengiasi jas ištaisyti, kad sistema būtų kuo atsparesnė invazijos atveju. „*Tai, ką Suomija vadina „visapusiško saugumo“ strategija, yra pavyzdys, kaip šalis gali sukurti tvirtas, visą visuomenę įtraukiančias sistemas, skirtas pasirengti [įvairioms] grėsmėms*“, – rašo „Financial Times“.¹

2. Dėl ES sankcijų ir ekonominio atsisiejimo nuo Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos

Nuo Rusijos karo prieš Ukrainą pradžios, Europos Sąjungos (ES) Taryba priėmė papildomus apribojimus eksportuoti į Rusiją dvejopos paskirties prekes, uždraudė eksportuoti įrangą naftos perdirbimo gamyklų atnaujinimui, orlaivius ir jų atsargines dalis, uždraudė atsiskaitymus su kai kuriomis Rusijos valstybinėmis įmonėmis, uždraudė plieno produktų importą ir įvedė bei prisidėjo prie eilės finansinių sankcijų. ES taip pat uždraudė prekiauti su Baltarusija kalio trąšomis, geležies ir plieno produktais, medienos gaminiais, cemento produktais, kaučiuko gaminiais, tam tikrais mineraliniais produktais bei dvejopos paskirties prekėmis ir technologijomis, taip pat atsisakė nuostatų, leidusių užbaigti sutarčių, sudarytų iki 2021 m. birželio 25 d., vykdymą.

LVK sveikina šias ir kitas sankcijas bei palaiko Vyriausybės diplomatinius veiksmus, kuriais siekiama maksimaliai stipraus Laisvojo pasaulio atsako į Rusijos invaziją į Ukrainą. LVK manymu, visiškas prekybinių ryšių nutraukimas su Rusija ir Baltarusija prisidėtų prie ES atsparumo didinimo bei Lietuvos nacionalinio saugumo stiprinimo. *Tačiau jeigu visiško ekonominio atsisiejimo nuo Rusijos ir Baltarusijos tikslo išškėlimas ES lygiu yra politiškai neįmanomas, informuojame apie tam tikras sferas, kuriose kyla ypatumų, trukdančių Lietuvai ekonomiškai atsisiesti nuo Rusijos ir Baltarusijos.*

Siūlymai ir pastebėjimai:

- a) Pirma, prašome tęsti verslo bendruomenės informavimą apie sankcijas ir jų taikymą „vieno langelio“ principu. Taip pat siūlome teikti verslo bendruomenei Lietuvoje veikiančių sankcionuojamų įmonių sąrašus – tai padėtų verslo bendruomenei identifikuoti rizikingas įmones.
- b) Manome esant tikslinga ES lygiu kelti klausimą dėl galimybės valstybėms narėms *diskriminuoti* įmones pagal jų naudojamų gaminių ir produktų kilmės šalį viešuosiuose pirkimuose, jeigu įmonė ketina naudoti gaminius ir produktus, kurie yra kilę iš šalių, kurioms ES taiko sankcijas. Tai yra reikalinga, nes Lietuvos perkančiųjų organizacijų viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančios įmonės, kurios yra savanoriškai atsisakiusios naudoti rusiškos ir baltarusiškos kilmės produkciją, bus mažiau konkurencingos lyginant su tomis įmonėmis, kurios visais įmanomais būdais sieks išlaikyti tiekimą iš Rusijos ir Baltarusijos. Taigi, viešieji pirkimai – esminė sritis, kurioje susidaro paskatos įmonėms ekonomiškai neatsisiesti nuo Rusijos ir Baltarusijos. *Pažymėtina, kad Europos Komisija šiuo metu yra pateikusi siūlymą drausti Rusijos įmonėms dalyvauti ES valstybių narių viešuosiuose pirkimuose.*
- c) *Taip pat siūlome Europos politinėje darbotvarkėje kelti klausimą dėl griežtesnio Rusijos ir Baltarusijos prekių kilmės atsekamumo užtikrinimo* – ypač žaliavų, kurios patenka į Bendrąją

¹ Richard Milne, [“War with Russia? Finland has a plan for that”](#), *Financial Times*, 2022 03 28.

rinką (pvz., visa granitinė skalda vežama iš Baltarusijos, tačiau apdorojama Bendrojoje rinkoje tampa lenkiška, lietuviška ar kitokia produkcija). Taip pat reikia *koordinuoti veiksmus su kitomis valstybėmis narėmis* dėl statybos produktų, kurių kilmės šalys – Rusija ir Baltarusija, *sertifikavimo stabdymo*, siekiant užtikrinti, kad minėtos šalys nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nebūtų finansuojamos Lietuvos ir ES statybos įmonių lėšomis. Pastaroji problema privalo būti sprendžiama ES lygmeniu dėl jau minėtos problemos – kuomet baltarusiškos žaliavos yra apdirbamos į gaminius ir produktus, kurie yra sertifikuojami kaip pagaminti ES, pastarosios tampa Bendrosios rinkos produktais ir dėl to sunkiai atsekamais. Dauguma produktų, kurie yra sertifikuojami kitose ES, yra tinkami naudoti ir Lietuvoje, kitos Bendrosios rinkos šalies sertifikatas galioje. Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija išleido rekomendaciją sertifikavimo paslaugas teikiantiems subjektams sustabdyti visų Rusijoje ir Baltarusijoje gaminamų statybos produktų sertifikatus. Vadovaudamasi rekomendacija, VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centras sustabdė visų sertifikatų rusiškiems gaminiams galiojimą. Tačiau Rusijos ir Baltarusijos statybos gaminiai toliau bus sertifikuojami kitose Bendrosios rinkos šalyse ir galės pasiekti Lietuvą. Taigi, siekiant užtikrinti, kad Rusijos ir Baltarusijos statybos gaminiai nebūtų naudojami Lietuvoje, reikia europinio lygio sprendimų, kaip atsekti žaliavas iš Rusijos ir Baltarusijos.

2. Dėl trumpalaikių ir ilgalaikių iššūkių Lietuvos energetikos sektoriuje sprendimo

Rusijos karas prieš Ukrainą pablogino situaciją Lietuvos energetikos sektoriuje ir šilumos ūkyje bei atkreipė dėmesį į vis didėjančią reikmę apsirūpinti atsinaujinančiais energijos šaltiniais bei mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Ekspertai prognozuoja, kad vidutiniu laikotarpiu (2-5 metus) kuro kainos Europoje išliks santykinai aukštos, tuo tarpu Lietuvos šilumos ūkis buvo itin priklausomas nuo medienos gaminių iš Baltarusijos importo, kuris yra nebegalimas dėl taikomų ES sankcijų Baltarusijai.

Teikiame kelis pasiūlymus Seimui ir Vyriausybei, kaip būtų galima bent iš dalies spręsti Lietuvos energetikos problemas mažinant energijos suvartojimą, skatinant atsinaujinančios energetikos elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių šaltinių plėtrą bei trumpuoju laikotarpiu suspenduojant konkrečius aplinkosauginius reikalavimus elektros energijos gamybai, jeigu elektros energijos šalyje prireiktų.

Siūlome:

- a) Nepaprastosios padėties metu trumpuoju laikotarpiu svarstyti *švelninti aplinkosauginius reikalavimus elektros gamybai*. Lietuvoje veikiantys elektros gamintojai turi potencialo gaminti daugiau elektros energijos trūkumo kontekste, tačiau taip pažeistų aplinkosauginius reikalavimus, kas keltų grėsmę elektros gamintojų veiklos tęstinumui. Verslui reikia aiškios žinutės iš Vyriausybės, kad patiekdami šiuo metu reikalingos elektros į rinką, elektros gamintojai nepažeis aplinkosauginių įsipareigojimų ir pastariesiems nekils grėsmė dėl įmonių ilgalaikės veiklos tęstinumo.
- b) *Skatinti energetinės nepriklausomybės projektus atsinaujinančios energetikos srityje ir tobulinti Proveržio paketo nuostatas su socialiniais partneriais*. LVK sveikina Energetikos ministerijos parengtą Proveržio paketą, kuriuo siekiama reikšmingai skatinti atsinaujinančios energetikos Lietuvoje plėtrą. LVK manymu, projektas savo esme yra vertinamas pozityviai. Ypač teigiamai vertintinas sanitarinių apsaugos zonų atsisakymas ir bendras siekis mažinti biurokratinę naštą. Visgi nerimą kelia tai, kad Proveržio paketu siekiama įvesti ir naujus reikalavimus bei mokesčius, kurie gali reikšmingai prastinti verslo sąlygas atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai. LVK atkreipia ypatingą dėmesį į *siūlomą*

- įvesti naują mokestį atsinaujinančios energijos gamintojams* – taip vadinamą „gamybos mokestį“. LVK manymu, šis mokestis gamybai galėtų būti taikomas tik tuo atveju, jeigu elektros energijos gamybai iš atsinaujinančių šaltinių nebūtų taikomi nekilnojamojo turto ir infrastruktūros mokesčiai. Galimai didėjanti mokestinė našta verslui gali reikšmingai pabloginti verslo sąlygas atsinaujinančios energetikos plėtrai. LVK manymu, yra erdvės diskusijoms dėl konkrečių Proveržio paketo nuostatų išgryninimo, todėl prašome toliau diskutuoti su socialiniais partneriais dėl konkrečių Proveržio paketo nuostatų
- c) *Dėl atsinaujinančios energetikos skatinimo modelio*. Manome, kad būtų tikslinga Lietuvoje atsinaujinančiai energetikai skatinti taikyti sutarties dėl kainų skirtumo paramos modelį (angl. Contract for Difference – CFD). Šis modelis leidžia elektros energijos gamintojams konkrečiam laikotarpiui stabilizuoti pajamas. Ilgalaikis stabilių pajamų gavimas vystytojams leidžia palankiomis sąlygomis gauti projektų finansavimą (pvz., bankų paskolas). Kartu, šios palankios finansavimo sąlygos (maži kapitalo kaštai) sudaro prielaidas siūlyti mažesnes elektros energijos, pagamintos šiose elektrinėse, pardavimo kainas. Be to, šis modelis yra pigus valstybei, nes valstybė ne vien įsipareigoja mokėti paramą, tačiau ir turi galimybę iš šios paramos schemos uždirbti. Tad šios paramos schemos nauda būtų visokeriopa – mažesnės kainos vartotojams, geresnės galimybės finansuoti projektus vystytojams ir galimybė gauti papildomų pajamų į valstybės biudžetą.
- d) *Skubinti energetinės nepriklausomybės projektus jūrinio vėjo energetikos srityje*. Siūlome neatidėliotinai, iš karto po to, kai 2023 m. bus paskelbtas pirmasis 700 MW jūrinio vėjo parko konkursas, skelbti ir antrąjį. Lietuvos įsipareigojimą dėl antrojo jūrinio vėjo parko būtų naudinga jau dabar įtvirtinti Vyriausybės nutarimu, kuriame būtų nurodomas šio parko galingumas bei konkurso terminas. Konkretus planas ir didesnė planuojamų projektų apimtis būtų teigiama žinia potencialiems investuotojams ir paskatintų pagrindinius jūrinio vėjo energetikos sektoriaus dalyvius sutelkti dėmesį į Lietuvos rinką. Kartu, tam, kad būsimieji konkursai pritrauktų kuo daugiau dalyvių ir būtų užtikrinta maksimaliai didelė konkurencija, svarbus nustatyti aiškias ir skaidrias šių konkursų sąlygas. Taip pat svarstyti 700 MW jūrinio vėjo parko konkursą paskelbti dar šiais metais.
- e) *Atsižvelgiant į didelę Lietuvos šilumos ūkio priklausomybę nuo (baltarusiškos ir rusiškos kilmės) biokuro ir gamtinių dujų, siūlome valstybei spartinti renovacijos tempus*. Siūlome imtis konkrečių priemonių skatinant asmenis renovuoti gyvenamuosius namus – kurti valstybinį renovacijos fondą, numatant galimybę valstybei savarankiškai vykdyti prioritetinių daugiabučių renovacijos darbus, be savininkų sutikimo, dalį renovacijos išlaidų kompensuojant nepasiturintiems daugiabučių, kurių energetinė klasė yra D ar mažesnė, gyventojams. Lėšos į šį fondą galėtų būti surenkamos iš atitinkamo daugiabučio gyventojų, konkrečiam laikotarpiui gyventojams fiksuojant iki renovacijos jų mokėtinas už šilumą sumas, ir sudengiant išlaidas renovacijai su mokėtinų sumų skirtumu po renovacijos. Tokiu būdu būtų sumažinami pastato energiniai poreikiai, pagerinama gyventojų kokybė bei suteikiama galimybė valstybei susigrąžinti atliktas investicijas. Taip pat fondas galėtų būti finansuojamas daugiabučių pastatų, kurių energinė klasė yra D arba žemesnė, savininkams šilumos energiją tiekiant su papildoma kainos dedamąja už nepasiektus energinės klasės tikslus. Kainos dedamoji būtų skiriama į renovacijos fondą, kuris būtų panaudojamas prioritetinių daugiabučių renovacijai. Tai padėtų atlikti socialinį lėšų paskirstymą bei skatintų konkrečių daugiabučių savininkus gerinti pastatų būklę. Šį fondą ilguoju laikotarpiu galėtų pakeisti „Pasiruošimo 55“ (angl. *Fit for 55*) priemonių paketo ES socialinio klimato fondo lėšos, tačiau šiai dienai nėra aišku, 1) ar šio fondo koncepcijai valstybės narės pritarė; ir 2) jeigu taip, kada jis pradės realiai veikti.
- f) Siūlome ir kitas priemones, kurių valstybė gali imtis siekdama sudaryti tinkamas paskatas daugiabučių namų gyventojams juos renovuoti:

- a. daugiabučius pastatus, kurių energinė klasė yra D arba žemesnė, pripažinti avarinės būklės, su visomis to išvestinėmis pasekmėmis. Tokiu būdu gyventojai būtų skatinami spręsti susidariusias pastato neefektyvumo problemas;
- b. daugiabučių pastatų, kurių energinė klasė yra D arba žemesnė, savininkams panaikinti šildymo lengvatą;
- c. numatyti prievolę renovuoti daugiabučius namus, atsižvelgiant į jo nusidėvėjimo procentą arba gyvavimo trukmės perspektyvas;
- d. skatinti renovaciją per galimybę savivaldybei skirti surinktą infrastruktūros plėtros mokestį renovacijos reikmėms;
- e. skatinti renovaciją per tikslinį lėšų surinktų už statytojo teisės valstybinėje žemėje panaudojimą renovacijos reikmėms.

Tam, kad šie pasiūlymai dėl valstybinio renovacijos fondo ir tinkamų paskatų sudarymo būtų įgyvendinti, reiktų peržiūrėti teisinį reglamentavimą, įtvirtintą Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatyme, Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatyme, Žemės įstatyme, Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėse, Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje ir jų lydimuosiuose teisės aktuose.

3. Dėl kainų indeksavimo viešuosiuose pirkimuose.

LVK savo kovo 16 d. raštu „Dėl Rusijos karo prieš Ukrainą pasekmių švelninimo viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančioms įmonėms“ kreipėsi į vykdančiosios valdžios institucijas, keldama kasmėnesinio kainų indeksavimo viešuosiuose pirkimuose reikalingumą. Tai – viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančioms įmonėms itin reikalinga priemonė, be kurios viešųjų pirkimų sutartis pasirašiusios ir vykdančios įmonės patirtų žymius nuostolius dėl neprognozuojamai besikeičiančių žaliavų kainų. LVK dėkoja Ekonomikos ir inovacijų ministerijai ir Viešųjų pirkimų tarnybai už greitą reakciją išaiškinant, kad perkančiosioms organizacijoms yra sudaryta galimybė indeksuoti kainas viešųjų pirkimų sutartyse.

Tačiau LVK pabrėžia, kad problema nėra iki galo išspręsta. Sprendimas dėl kainų indeksavimo šiai dienai paliktas perkančiųjų organizacijų valioje – kasmėnesinis kainų indeksavimo sąlygos gali būti numatomos viešųjų pirkimų sutartyse, tačiau tai nereiškia, kad perkančiosios organizacijos tokias sąlygas numatys. Pagrindinė verslo matoma kliūtis kainų indeksavimui – perkančiųjų organizacijų finansavimo stygius. Šią problemą gali būti sprendžiama tik Vyriausybės ir, konkrečiai, Finansų ministerijos. Taigi, politinė problema, kuri turi būti sprendžiama Vyriausybės lygiu, išlieka.

Siūlymas:

LVK nuomone, reikalingas *politinis* sprendimas ir aiškus ženklas perkančiosioms organizacijoms, kad valstybė yra pasirengusi išleisti daugiau pinigų už tam tikrus darbus, kuriems atlikti skelbė viešuosius pirkimus. Tokiam sprendimui esant, Finansų ministerija privalo svarstyti galimybę skirti papildomus asignavimus toms perkančiosioms organizacijoms, kurios šiuo metu neturi lėšų numatyti kasmėnesinio kainų indeksavimo sąlygų jau sudarytose viešųjų pirkimų sutartyse arba, atlikus viešąjį pirkimą, su viešojo pirkimo laimėtoju dar nepasirašytose viešųjų pirkimų sutartyse.

Verslas nenori pasipelnėti iš šios situacijos, tačiau ir neturėtų būti paliktas su nuostoliais, baudomis ir delspinigiais. Reikia plataus susitarimo tarp Vyriausybės ir verslo, kaip suvaldyti netvaraus žaliavų kainų kilimo riziką viešuosiuose pirkimuose.

4. Dėl verslo sąlygų gerinimo.

Šiandien kaip niekada svarbu, kad verslas turėtų geras sąlygas vystytis ir užsienio kapitalo įmonės ateitų į Lietuvą. Lietuva investuotojams turi tapti saugia ir patrauklia šalimi. Įvertinus geopolitinę situaciją, susijusią su Rusijos invazija į Ukrainą, taip pat Kinijos sankcijas Lietuvai, *siūlome* prioretizuoti verslo sąlygų gerinimą. Siūlome kartu su verslo atstovais dar kartą sistemiškai peržiūrėti verslo sąlygas bei perteklinį reguliavimą, kuris neproporcingai apriboja verslo plėtrą.

Siūlome:

- a) Skelbti *de facto* moratoriumą naujiems mokesčiams – šiandien kaip niekada labiau reikalingas mokesčių stabilumas, kurio trūkumas kenkia Lietuvos kaip palankios verslui plėtoti jurisdikcijos įvaizdžiui bei yra įvardijamas kaip strateginiuose Vyriausybės veiklos dokumentuose. LVK sveikina Vyriausybės poziciją dėl mokesčių pertvarkos atidėjimą kitiems ar dar kitiems metams.
- b) ES uždraudė Baltarusijos medienos gaminių importą į Bendrąją rinką. Tai reiškia, kad išaugs medienos gaminių, **įskaitant biokuro**, poreikis. Jeigu norime bent iš dalies apsirūpinti biokuru šalies viduje, derėtų gerinti verslo sąlygas Lietuvos miškų ūkiui. Dėl to pakartotinai teikiame siūlymą *atsisakyti* Miškų įstatyme įtvirtinto mokesčio privačių miškų savininkams – privalomųjų 5 proc. atskaitymų nuo veiklos (nuo galutinės pardavimo kainos už parduotą nenukirstą mišką ir apvaliąją medieną). Tai yra papildomas mokestis privatiems miškų savininkams, kurio atitikmens visoje ES nėra. Šis mokestis užkrauna žymią naštą privačių miškų savininkams. Savo esme šis mokestis yra PVM analogas, todėl galima teigti, jog privačių miškų savininkai – PVM mokėtojai (šios įmokos atveju) – moka PVM taikydami 26 proc. tarifą, tuo tarpu kitų Lietuvos ūkio sektorių subjektų veikla apmokestinama 21 proc., 9 proc. arba 5 proc. PVM tarifais. Atsižvelgiant į geopolitinį kontekstą ir kitą šildymo sezoną gresiantį biokuro deficitą, raginame dar sykį apsvarstyti galimybę atsisakyti šio mokesčio privačių miškų savininkams.
- c) Dėl išaugusio medienos, *įskaitant biokuro*, poreikio, atsisakyti Miškų įstatyme įtvirtinto asmenims valdyti ne daugiau 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės Lietuvos teritorijoje (išlaikant Miškų įstatyme įtvirtintą valstybės pirmumo teisę įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę). Šiuo metu Vakarų šalių yra būtinos Lietuvos ekonomikai, kadangi investuotojai, kurie gali vykdyti tvarią miškininkystę, užsiima tiek medienos eksportu, tiek importu. Tuo tarpu Miškų įstatyme numatytas 1500 ha ribojimas varžo šias potencialias investicijas. Panaikinus šį ribojimą, išlaikytume esamus investuotojus bei pritrauktume naujus. Žinoma, patikra, kad toks investuotojas atitinka nacionalinio saugumo reikalavimus, turi būti atliekama. Pabrėžtina, kad kai šis pakeitimas buvo svarstomas, įstatymo projektą kritikavo eilė institucijų ir organizacijų: Vyriausybė, Seimo Kaimo reikalų komitetas, Seimo kanceliarijos Teisės departamentas, Europos teisės departamentas prie Teisingumo ministerijos, Konkurencijos taryba, Specialiųjų tyrimų tarnyba. Analogiškų ribojimų nėra didžiojoje dalyje ES valstybių narių.
- d) *Susisiekimo ministerijai dėti pastangas švelninti mokestinę naštą Klaipėdos valstybinio jūrų uoste (toliau – Uostas) veikiančioms įmonėms, suspenduojant nuo šių metų padidintą Uosto žemės mokesčio tarifą bent trejiems metams*, taip užtikrinant lygiavertes konkurencines sąlygas, kokios yra sudarytos kitų kaimyninių valstybių uostuose, kuriuose mokesčių tarifai

yra švelninami atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos ir Rusijos invazijos į Ukrainą sąlygojamą neapibrėžtumą. Mažėjanti mokestinė našta padėtų išlaikyti dalį Uoste veikiančių įmonių.

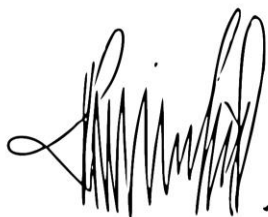
- e) Susisiekimo ministerijai užtikrinti, kad būtų švelninama transporto sektoriui padidėjusi metų pradžioje padidėjusi finansinė našta dėl padidintų geležinkelių infrastruktūros naudojimo paslaugų „Naudojimasis geležinkelių paslaugų įrenginiui priskirtais privažiuojamaisiais ar jungiamaisiais geležinkelio keliais“ ir „Naudojimasis traukinių formavimo ir manevravimo įrenginiais“ įkainių. Pastarųjų paslaugų įkainiai nuo 2022 m. pradžios padidėjo atitinkamai 261 proc. ir 43 proc. ir tai smarkiai atsiliepia transporto sektoriaus įmonėms, kurios ir taip privalo atleisti darbuotojus dėl smarkiai sumažėjusios Uosto krovos.
- f) *Susisiekimo ministerijai peržiūrėti Akcininko lūkesčių raštus aviacijos srities valstybės įmonėms ir laikinai sustabdyti nuo šių metų pradžios padidintus bet kokių mokesčių ar rinkliavų tarifus bei neplanuoti jokių naujų mokesčių ar rinkliavų įvedimo ar tarifų didinimo aviacijos sektoriui.* Pvz., Lietuvos oro uostai šiemet nuo 5 iki 15 proc. padidino patalpų nuomos kainas antžeminio aptarnavimo kompanijoms; taip pat padidino laikinų transporto priemonių leidimų išdavimo įkainius visoms oro uostų teritorijų veikiančioms bendrovėms. Tokie ir panašūs sprendimai nepasibaigusios COVID-19 pandemijos bei geopolitinių iššūkių kontekste mažina Lietuvos aviacijos bendrovių ekonominio atsigavimo galimybes ir įmonių tarptautinį konkurencingumą. Tai ne tik neleidžia kurti naujų labai gerai apmokamų darbų vietų, bet ir gali versti įmones mažinti savo veiklos apimtis.
- g) *Dėl Žemės įstatymo pakeitimų, kuriais nustatomi papildomi mokesčiai už statybas valstybinėje žemėje, įsigaliojimo atidėjimo.* Nekilnojamojo turto vystytojams ieškant naujų žaliavų ir statybos produktų tiekėjų, taip pat Vyriausybei laikantis pozicijos atidėti diskusijas dėl mokesčių pakeitimų, teikiame siūlymą inicijuoti pakeitimus Seime, kuriais būtų siūloma atidėti 2021 m. lapkričio 25 d. priimto Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 9 ir 24 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 9(1) straipsniu pakeitimo įstatymo nuostatų įsigaliojimo atidėjimą. Priimtu įstatymu nustatomi, LVK požiūriu, neproporcingi mokesčiai už statybas valstybinėje žemėje. Nors įstatymas įsigaliojo nuo 2022 m. kovo 1 d., dėl jo nėra priimti jo taikymui būtini poįstatyminai aktai, tad įstatymo nuostatų kol kas negali taikyti ir artimiausiu metu negalėtų taikyti nei verslas, nei valstybinės institucijos, nei savivaldybių administracijos. Šiuo metu Žemės įstatymui esant nepilnai įgyvendintam, situacija kuria neapibrėžtumą nekilnojamojo turto rinkoje ir tuo blogina verslo sąlygas.

Verslas yra pasirengęs visapusiškai bendradarbiauti su Seimu ir Vyriausybe siekiant užtikrinti kuo sklandesnį viešųjų reikalų tvarkymą šiais neramiais laikais. LVK manymu, bendras valstybės valdžios institucijų ir verslo bendruomenės darbas prisidėtų prie nacionalinio saugumo stiprinimo ir valstybės atsparumo įvairioms grėsmėms didinimo. Lietuvos verslo bendruomenė yra pasirengusi dalyvauti visuose formatuose, kur gali būti naudinga. Esant poreikiui, LVK bendruomenė visus pasiūlymus yra pasirengusi pristatyti plačiau.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Prezidentas

Andrius Romanovskis

ADRESATŲ SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda
2. Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen
3. Lietuvos Respublikos Seimo frakcijos
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė
5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
6. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
7. Lietuvos Respublikos finansų ministerija
8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
9. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
10. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
11. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
12. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
13. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
14. Viešųjų pirkimų tarnyba